

LIETUVOS RESPUBLIKOS SEIMO KONTROLIERIUS

PAŽYMA DĖL X SKUNDO PRIEŠ LIETUVOS KALĖJIMŲ TARNYBĄ

2024-03-07 Nr. 4D-2023/1-1243
Vilnius

SKUNDO ESMĖ

1. Lietuvos Respublikos Seimo kontrolierė 2023 m. gruodžio 18 d. gavo X (toliau – Pareiškėjas) skundą dėl Lietuvos kalėjimų tarnybos (toliau – Kalėjimų tarnyba) pareigūnų veiksmų (neveikimo), galimai netinkamai pateikus atsakymą į Pareiškėjo kreipimąsi, nenurodžius rašto apskundimo tvarkos (toliau – Skundas).

2. Skunde Pareiškėjas nurodo, kad gavo iš Kalėjimų tarnybos 2023 m. gruodžio 7 d. atsakymą Nr. 2S-2944, kuriame nėra pateiktos rašto apskundimo tvarkos.

3. Pareiškėjas prašo ištirti Skunde nurodytas aplinkybes.

TYRIMAS IR IŠVADOS

Tyrimui reikšmingos faktinės aplinkybės

4. Seimo kontrolierė 2024 m. sausio 18 d. raštu Nr. 4D-2023/1-1243/3D-155 kreipėsi į Kalėjimų tarnybą, prašydama paaiškinti Skunde nurodytas aplinkybes.

Kalėjimų tarnyba 2024 m. sausio 24 d. atsakymu Nr. 1S-503 d. Seimo kontrolierę informavo: „Informuojame, kad Pareiškėjas 2023 m. spalio 7 d. pateikė skundą (reg. 2023-10-11, Nr. NPS-22-22572) dėl galimai nekokybiškai suteiktos būtinosios pagalbos. Į šį skundą atsakymas pateiktas Kalėjimų tarnybos vyriausiosios gydytojos 2023 m. gruodžio 7 d. raštu Nr. 2S-2944.“

Papildomai prie atsakymo pridėta: Pareiškėjo 2023 m. spalio 7 d. skundas (reg. 2023 m. spalio 11 d. Nr. NPS-22-22572) dėl galimai nekokybiškai suteiktos būtinosios stomatologo pagalbos; Kalėjimų tarnybos vyriausiosios gydytojos 2023 m. gruodžio 7 d. atsakymas Pareiškėjui, kuriame nurodyta, kad Pareiškėjui 2022 m. spalio 26 d. buvo suteikta gydytojo odontologo konsultacija. Gydytoja odontologė išrašė pažymėjimo, kad Pareiškėjas nesutiko dėl pasiūlyto gydymo, todėl suteikta būtinoji pagalba, uždedant laikiną užpildą. Papildomai rašte paaiškinta, kad, perduodant Pareiškėjo skundą nagrinėti iš Pirminio asmens sveikatos priežiūros skyriaus Pravieniškių 1-ajame kalėjime į Pirminį asmens sveikatos priežiūros skyrių Šiaulių kalėjime, dėl informacinės sistemos techninių trikdžių atsakymas nebuvo pateiktas laiku. Rašte nėra nurodytos apskundimo tvarkos.

Tyrimui reikšmingos teisės aktų nuostatos

5. Lietuvos Respublikos bausmių vykdymo kodekso (toliau – BVK) 100 straipsnis – „1. Viešųjų

darbų, laisvės apribojimo, arešto ir laisvės atėmimo bausmes vykdančių įstaigų pareigūnų veiksmai ir jų priimti sprendimai per vieną mėnesį gali būti skundžiami atitinkamą bausmę vykdančios įstaigos direktoriui. Bausmę vykdančios įstaigos direktorius šį skundą turi išnagrinėti ne vėliau kaip per dvidešimt darbo dienų nuo jo gavimo dienos, o kai dėl skundo atliekamas tyrimas, – per dvidešimt darbo dienų nuo tyrimo pabaigos dienos.

2. Šio straipsnio 1 dalyje nurodytą bausmę vykdančios įstaigos direktoriaus veiksmai ir sprendimai per dvidešimt dienų nuo jų įteikimo dienos gali būti skundžiami apygardos administraciniam teismui.“

6. *Lietuvos Respublikos viešojo administravimo įstatymo* (toliau – VAI):

10 straipsnis – „5. Administraciniame sprendime turi būti nurodyta: [...]

7) administracinio sprendimo apskundimo tvarka, nurodant konkrečią skundą nagrinėjančią instituciją ar įstaigą, skundo padavimo terminą ir teisės aktą, reglamentuojantį apskundimo tvarką;“.

7. *Lietuvos Respublikos pacientų teisių ir žalos sveikatai atlyginimo įstatymo*:

1 straipsnis – „1. Šis įstatymas nustato paciento teises ir pareigas, paciento atstovavimo ypatumus, paciento skundų nagrinėjimo ir žalos, padarytos jo sveikatai, atlyginimo pagrindus.“

23 straipsnis – „1. Pacientas asmens sveikatos priežiūros įstaigai, kurioje, jo manymu, buvo pažeistos jo teisės, ne vėliau kaip per vienus metus nuo dienos, kai sužino, kad jo teisės pažeistos, bet ne vėliau kaip per 3 metus nuo teisių pažeidimo dienos, turi teisę pateikti skundą, išskyrus atvejus, kai dėl jo teisių pažeidimo padaryta žala, dėl kurios atlyginimo kreipiamasi šio įstatymo 24 straipsnyje nustatyta tvarka. [...] 5. Pacientas su skundu dėl jo pažeistų teisių, susijusių su asmens sveikatos priežiūros paslaugų prieinamumu ir kokybe, gynimo turi teisę kreiptis į Valstybinę akreditavimo sveikatos priežiūros veiklai tarnybą prie Sveikatos apsaugos ministerijos, dėl jo pažeistų teisių, susijusių su privalomojo sveikatos draudimo klausimais, gynimo – į Valstybinę ligonių kasą prie Sveikatos apsaugos ministerijos, dėl jo pažeistų teisių, susijusių su asmens sveikatos priežiūros paslaugų atitiktimi bioetikos reikalavimams, gynimo – į Lietuvos bioetikos komitetą. Į šioje dalyje nurodytas institucijas pacientas turi teisę kreiptis, tik jeigu nesutinka su asmens sveikatos priežiūros įstaigos, kurioje, jo manymu, jo teisės buvo pažeistos, sprendimu, priimtu išnagrinėjus jo skundą, arba jeigu jo skundas asmens sveikatos priežiūros įstaigoje nepriimamas nagrinėti, išskyrus šio straipsnio 4 dalyje nurodytus atvejus, arba jeigu jo skundas neišnagrinėjamas per šio straipsnio 6 dalyje nustatytą terminą. Šioje dalyje nurodytais atvejais pacientas turi teisę kreiptis ir tiesiai į teismą, taip pat skųsti teismui šioje dalyje nurodytų institucijų veiksmus ar neveikimą nagrinėjant jo skundą. 6. Asmens sveikatos priežiūros įstaiga paciento skundą turi išnagrinėti ir raštu pranešti pacientui arba, jeigu skundą pateikė paciento atstovas, – paciento atstovui nagrinėjimo rezultatus ne vėliau kaip per 20 darbo dienų nuo skundo gavimo asmens sveikatos priežiūros įstaigoje dienos. Šio straipsnio 3 dalyje nurodytas trūkumų šalinimo laikas į šį terminą neįskaičiuojamas. Skundai asmens sveikatos priežiūros įstaigoje nagrinėjami neatlygintinai.“

Tyrimui reikšminga teismų praktika

8. Lietuvos vyriausiasis administracinis teismas 2012 m. rugpjūčio 31 d. nutartyje administracinėje byloje Nr. AS520-592/2012; 2012 m. rugsėjo 21 d. nutartyje administracinėje byloje Nr. AS492-440/2012; 2013 m. rugsėjo 11 d. nutartyje administracinėje byloje Nr. AS858-753/2013; 2015 m. balandžio 1 d. nutartyje administracinėje byloje Nr. eAS-587-438/2015) nurodė:

„Viešojo administravimo įstatymo 8 straipsnio 2 dalyje nustatytas reikalavimas, jog individualiame administraciniame akte turi būti nurodyta akto apskundimo tvarka, nustato pareigą individualų administracinį aktą priimančiam viešojo administravimo subjektui sprendime nurodyti tokius duomenis, iš kurių be papildomų informacijos šaltinių (įstatymų, poįstatyminių teisės aktų) ir laiko

sąnaudų pareiškėjui, nepriklausomai nuo jo išsilavinimo, amžiaus, būtų visiškai aišku, kokiai institucijai (institucijos pavadinimas, adresas) ir per kokį terminą (nurodant ar terminas skaičiuojamas nuo sprendimo priėmimo, ar nuo individualaus akto gavimo dienos) gali būti paduotas skundas. Administracinio akto apskundimo tvarkos neišaiškinimas tinkamai nesiderina su geru viešuoju administravimu bei Konstitucijoje įtvirtintu principu, kad valdžios įstaigos tarnauja žmonėms, gali suvaržyti asmens teisę kreiptis į išankstinio ginčų nagrinėjimo ne teismo tvarka instituciją ar teismą.“

9. Vilniaus apygardos administracinis teismas 2023 m. rugsėjo 7 d. sprendime administracinėje byloje Nr. II-10763-331/2023 konstatavo:

„[...] ginčo teisinius santykius, atsiradusius tarp gydymo įstaigos ir pareiškėjo (paciento) dėl asmens sveikatos priežiūros paslaugų suteikimo (nesuteikimo) reguliuoja ne laisvės atėmimo bausmės vykdymą reguliuojančių teisės aktų normos, o sveikatos apsaugos įstatymų normos, todėl bylos dėl žalos, kilusios iš asmens sveikatos priežiūros santykių, t. y. civilinių teisinių santykių, atlyginimo yra teisingos bendrosios kompetencijos teismams (žr., pvz., Specialiosios teisėjų kolegijos rūšinio teismo bendrosios kompetencijos ar administraciniam teismui klausimams spręsti 2013 m. lapkričio 26 d. nutartį byloje Nr. T-110/2013; 2009 m. rugsėjo 23 d. nutartį byloje Nr. T-69/2009; 2006 m. spalio 9 d. nutartį byloje Nr. T-77/2006). Sprendžiant ginčus dėl netinkamų sveikatos priežiūros paslaugų suteikimo, turi būti vadovaujama ne tik CK normomis, reguliuojančiomis žalos atlyginimą, tačiau ir specialiosiomis teisės normomis, įtvirtintomis Lietuvos Respublikos pacientų teisių ir žalos sveikatai atlyginimo įstatyme. Atkreiptinas dėmesys, kad bendrosios kompetencijos teismai nagrinėja bylas, susijusias su įkalinimo įstaigose teikiama medicinos priežiūra bei gydymu (žr., pvz., Lietuvos Aukščiausiojo Teismo 2018 m. lapkričio 27 d. nutartį civilinėje byloje Nr. e3K-3-445-611/2018) (žr., pvz., Lietuvos vyriausiojo administracinio teismo 2020 m. lapkričio 25 d. nutartį administracinėje byloje Nr. A-4969-520/2020)“.

Tyrimo išvados

10. Pareiškėjas Skunde nurodo, kad gavo iš Kalėjų tarnybos 2023 m. gruodžio 7 d. atsakymą Nr. 2S-2944, kuriame nėra pateiktos rašto apskundimo tvarkos. Pareiškėjas nežino, kur galėtų apskusti iš gydytojo gautą atsakymą, kurį jam atsiuntė Kalėjų tarnyba.

11. Skundo tyrimo metu nustatyta, kad Pareiškėjas 2023 m. spalio 7 d. pateikė skundą (reg. 2023 m. spalio 11 d., Nr. NPS-22-22572) dėl galimai nekokybiškai suteiktos būtinosios pagalbos. Į šį skundą atsakymas pateiktas Kalėjų tarnybos vyriausiosios gydytojos 2023 m. gruodžio 7 d. raštu Nr. 2S-2944, kuriame nurodyta, kad Pareiškėjui 2022 m. spalio 26 d. buvo suteikta gydytojo odontologo konsultacija. Gydytoja odontologė išrašė pažymėjimą, kad Pareiškėjas nesutiko dėl pasiūlyto gydymo, todėl suteikta būtinoji pagalba, uždedant laikiną užpildą. Pateiktame Kalėjų tarnybos rašte nėra nurodytos apskundimo tvarkos.

12. BVK 100 straipsnyje numatyta, kad viešųjų darbų, laisvės apribojimo, arešto ir laisvės atėmimo bausmės vykdančių įstaigų pareigūnų veiksmai ir jų priimti sprendimai per vieną mėnesį gali būti skundžiami atitinkamą bausmę vykdančios įstaigos direktoriui. Bausmę vykdančios įstaigos direktoriaus veiksmai ir sprendimai per dvidešimt dienų nuo jų įteikimo dienos gali būti skundžiami apygardos administraciniam teismui (šios pažymos 5 punktas).

Kartu pažymėtina, kad nuteistųjų skundai, susiję su kalėjimuose teikiama medicinos priežiūra bei gydymu, yra specifiniai – ginčo teisinius santykius, atsiradusius tarp gydymo įstaigos ir nuteistojo (paciento), dėl asmens sveikatos priežiūros paslaugų suteikimo (nesuteikimo) reguliuoja ne laisvės atėmimo bausmės vykdymą reguliuojančių teisės aktų normos, o sveikatos apsaugos įstatymų normos

(šios pažymos 7 punktą).

Atsižvelgiant į tai, svarbu atkreipti dėmesį į nuteistiesiems teikiamų atsakymų apskundimo tvarkos nurodymą, kai atsakymai yra teikiami į skundus dėl jų, kaip pacientų, pažeistų teisių. Nuteistųjų skundai gali būti susiję ne tik su asmens sveikatos priežiūros paslaugų prieinamumu ir kokybe, bet ir su asmens sveikatos priežiūros paslaugų atitiktimi bioetikos reikalavimams ar sveikatai padarytos žalos atlyginimu. Atsižvelgiant į tai, kad skirtingo turinio skundams, susijusiems su nuteistųjų asmens sveikatos priežiūros paslaugų suteikimu ir (ar) žalos atlyginimu, yra nustatyta skirtinga jų nagrinėjimo tvarka (šios pažymos 7 punktą), svarbu tiksliai nurodyti apskundimo tvarką, kad pareiškėjai nebūtų klaidinami, taip pat siekiant išvengti skundų teikimo nekompetentingoms juos nagrinėti institucijoms.

Lietuvos vyriausiasis administracinis teismas nuosekliai laikosi praktikos, jog VAĮ nustatytas reikalavimas, kad individualiame administraciniame akte turi būti nurodyta akto apskundimo tvarka, nustato pareigą individualų administracinį aktą priimančiam viešojo administravimo subjektui sprendime nurodyti tokius duomenis, iš kurių be papildomų informacijos šaltinių (įstatymų, poįstatyminių teisės aktų) ir laiko sąnaudų pareiškėjui, nepriklausomai nuo jo išsilavinimo, amžiaus, būtų visiškai aišku, kokios institucijai (institucijos pavadinimas, adresas) ir per kokį terminą (nurodant, ar terminas skaičiuojamas nuo sprendimo priėmimo, ar nuo individualaus akto gavimo dienos) gali būti paduotas skundas.

Administracinio akto apskundimo tvarkos neišaiškinimas tinkamai nedera su geru viešuoju administravimu bei Konstitucijoje įtvirtintu principu, kad valdžios įstaigos tarnauja žmonėms, gali suvaržyti asmens teisę kreiptis į išankstinio ginčų nagrinėjimo ne teismo tvarka instituciją ar teismą. Apskundimo tvarkos individualiame administraciniame akte nenurodymas (neišaiškinimas) gali būti laikomas priežastimi, objektyviai sukliudžiusia pareiškėjui laiku kreiptis į teismą (šios pažymos 8 punktą).

13. Iš Skundo nagrinėjimui pateiktos informacijos matyti, kad Pareiškėjas, gavęs Kalėjų tarnybos atsakymą (pasirašytą vyriausiojo gydytojo), kuriame nėra nurodytos galimos apskundimo tvarkos, nežinojo, kam turėtų jį skųsti tuo atveju, jei nesutinka su juo. Darytina išvada, kad Kalėjų tarnybos administracija atsakyme nesuteikė tikslios informacijos apie apskundimo tvarką, todėl galėjo būti suvaržyta Pareiškėjo teisė skųsti priimtą sprendimą ir (arba) kreiptis dėl sveikatos priežiūros paslaugų suteikimo (nesuteikimo) bei žalos, kilusios iš asmens sveikatos priežiūros santykių, atlyginimo.

Iš to, kas išdėstyta, darytina išvada, kad Pareiškėjo skundas dėl Kalėjų tarnybos pareigūnų veiksmų (neveikimo), galimai netinkamai nagrinėjant Pareiškėjo skundą, nenurodžius rašto apskundimo tvarkos, yra pagrįstas.

SEIMO KONTROLIERĖS SPRENDIMAS

14. Vadovaudamasi Lietuvos Respublikos Seimo kontrolierių įstatymo 22 straipsnio 1 dalies 1 punktu, Lietuvos Respublikos Seimo kontrolierė nusprendžia X skundą dėl Kalėjų tarnybos pareigūnų veiksmų (neveikimo), galimai netinkamai pateikus atsakymą į Pareiškėjo kreipimąsi, nenurodžius rašto apskundimo tvarkos, **pripažinti pagrįstu.**

SEIMO KONTROLIERĖS REKOMENDACIJOS

15. Vadovaujantis Lietuvos Respublikos Seimo kontrolierių įstatymo 19 straipsnio 1 dalies 14 ir 17 punktais, Lietuvos kalėjų tarnybos direktoriui rekomenduojama:

15.1. pateikti Pareiškėjui tikslią informaciją, kur Pareiškėjas turi teisę kreiptis dėl netinkamų

sveikatos priežiūros paslaugų teikimo ir (arba) skųsti Kalėjų tarnybos gydytojo pateiktą atsakymą;

15.2. imtis priemonių, kad ateityje pareiškėjams pateikiamuose su asmens sveikatos priežiūros santykiais susijusiuose atsakymuose, informuojant apie jų apskundimo tvarką, būtų nurodyti tokie duomenys, iš kurių be papildomų informacijos šaltinių (įstatymų, poįstatyminių teisės aktų) ir laiko sąnaudų pareiškėjui, nepriklausomai nuo jo išsilavinimo, amžiaus, būtų visiškai aišku, kokiai institucijai (institucijos pavadinimas, adresas) ir per kokį terminą (nurodant, ar terminas skaičiuojamas nuo sprendimo priėmimo, ar nuo individualaus akto gavimo dienos) gali būti paduotas skundas.

Lietuvos Respublikos Seimo kontrolierių įstatymo 20 straipsnio 3 dalyje nustatyta, kad informacija apie siūlymų (rekomendacijų) išnagrinėjimą Seimo kontrolieriui turi būti pateikiama nedelsiant priėmus sprendimus dėl priemonių, kurių bus imamasi, atsižvelgiant į **Seimo kontrolieriaus siūlymą (rekomendaciją), bet ne vėliau kaip per 30 dienų nuo siūlymo (rekomendacijos) gavimo dienos.**

Seimo kontrolierė

Erika Leonaitė